

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет природничих наук

Кафедра географії та природознавства

Ярослава АТАМАНЮК

Інна ЧЕРВІНСЬКА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма – «Середня освіта (географія)»
Спеціальність – А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність – А4.07 Географія
Галузь знань – А Освіта

Івано-Франківськ 2025

УДК 001.891 : 37

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю А4 Середня освіта (географія)» розроблено відповідно до «Методичних рекомендацій до написання та захисту кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, введеними в дію наказом ректора № 189 від 30 березня 2021 р. Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Методичні рекомендації є навчально-методичним виданням, що призначене для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та містить докладні вказівки щодо написання кваліфікаційної роботи. Рекомендації включають у себе детальний опис структури роботи, правил оформлення та вимог до її змісту. Видання містить методичні поради щодо вибору теми кваліфікаційної роботи, формулювання мети та завдань дослідження, планування та виконання дослідження, аналізу отриманих результатів та оформлення розділів кваліфікаційної роботи. Рекомендації допоможуть здобувачам вищої освіти опанувати вимоги до написання та захисту наукової роботи.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. (протокол №1 від “26” серпня 2025 р.)

Схвалено Науково-методичною радою факультету природничих наук Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №1 від 24 вересня 2025 р.)

Укладачі:

Інна ЧЕРВІНСЬКА, доктор педагогічних наук, професор, Гарант освітньої програми «Середня освіта (географія)» ОР магістр Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Ярослава АТАМАНЮК, кандидат географічних наук, доцент, завідувачка кафедри географії та природознавства Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рецензенти:

Оксана ЦЮНЯК, доктор педагогічних наук, професор Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Вікторія ГНЄЗДІЛОВА, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології, Гарант освітньої програми «Середня освіта (біологія)» ОР магістр Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

© Карпатський національний університет імені Василя Стефаника,

© Червінська І.Б., 2025

© Атаманюк Я.Д., 2025

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	4
1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1. Призначення та мета кваліфікаційної роботи.	5
1.2. Вимоги до змісту, структури та оформлення	6
2 ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	9
2.1. Вибір і затвердження теми	9
2.2. Формування індивідуального завдання	10
2.3. Робота з науковим керівником	11
2.4. Підготовка до попереднього та підсумкового захисту	13 14
3 СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	14
3.1. Вступ	16
3.2. Теоретичний розділ	18
3.3. Практично-дослідницький розділ	20
3.4. Висновки, пропозиції та додатки	22
4 ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	22
4.1. Загальні технічні вимоги	23
4.2. Правила оформлення посилань, таблиць, рисунків, додатків	24
5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ І ПЕРЕВІРКА НА ПЛАГІАТ	25
6. ПІДГОТОВКА ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	27 30
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ДОДАТКИ	

ВСТУПНЕ СЛОВО

Кваліфікаційна робота є підсумковим етапом навчання студента-магістранта освітньої програми «Середня освіта (Географія)» і водночас підтвердженням його готовності до професійної, педагогічної та науково-дослідницької діяльності. Саме під час підготовки та захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти демонструє сформованість професійних компетентностей, уміння самостійно аналізувати, узагальнювати й творчо застосовувати знання для розв'язання сучасних географічних і освітніх проблем.

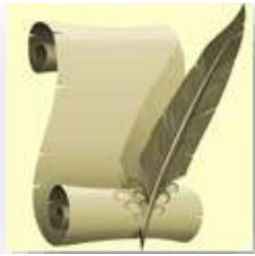
Метою методичних рекомендацій є надання здобувачам освіти чітких орієнтирів щодо етапів підготовки, структури, змісту та правил оформлення кваліфікаційної роботи, дотримання вимог академічної доброчесності, а також ознайомлення з процедурою захисту й критеріями оцінювання.

Рекомендації розроблені відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Положення про запобігання академічному плагіату та враховують особливості підготовки фахівців географічного профілю.

Кваліфікаційна робота магістранта-географа має поєднувати науковість, практичну спрямованість і педагогічну значущість, відображати володіння сучасними геоінформаційними технологіями, методами аналізу просторових процесів і вміння формувати географічну компетентність учнів.

Сподіваємося, що ці методичні рекомендації допоможуть здобувачам вищої освіти ефективно організувати дослідницьку діяльність, уникнути типових помилок, підготувати якісну, науково обґрунтовану роботу та успішно представити результати власних досліджень на захисті.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

.1. Призначення та мета кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня магістр є завершальним етапом навчання студентів освітньої програми «Середня освіта (Географія)» та важливим засобом перевірки рівня сформованості їхніх професійних, наукових і дослідницьких компетентностей.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є поглиблення, систематизація й практичне застосування знань, отриманих під час навчання, а також формування навичок самостійної наукової діяльності й здатності вирішувати професійні завдання в галузі географічної освіти.

Кваліфікаційна робота має носити науково-дослідницький або практико-педагогічний характер, бути спрямованою на вирішення актуальних проблем методики навчання географії, розвитку географічної науки чи удосконалення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Призначення кваліфікаційної роботи полягає в якісній підготовці майбутніх вчителів географії до проведення педагогічної та науково-дослідницької діяльності, впровадженню інноваційних методів в освітній процес, формуванню професійних компетентностей, необхідних для викладання географії в закладах загальної середньої освіти. Це включає також розвиток критичного і креативного мислення, здатність проводити природничо- та суспільно-географічні дослідження, а також використання сучасних підходів у викладанні та навчанні.

Кваліфікаційна робота є комплексною формою підсумкової кваліфікаційної атестації, що готує висококваліфікованих педагогів, здатних ефективно поєднувати навчально-виховний процес із науково-дослідною діяльністю і впроваджувати інновації у географічну освіту середньої школи.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- продемонструвати здатність застосовувати теоретичні знання для аналізу конкретних географічних або педагогічних ситуацій;

- розкрити вміння здійснювати пошук, критичний аналіз і синтез наукової інформації;
- опанувати методи наукових досліджень у галузі географії та освіти;
- розвинути вміння працювати з науковими джерелами, картографічними, статистичними та геоінформаційними даними;
- сформувати здатність презентувати результати власних досліджень у письмовій та усній формах.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати вимогам академічної доброчесності, містити обґрунтований вибір теми, чітко визначені об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження, а також наукову новизну, практичну значущість і логічно структурований зміст.

Робота виконується здобувачем вищої освіти індивідуально під керівництвом наукового керівника, призначеного кафедрою, і передбачає проходження всіх етапів: вибір теми, погодження плану, написання теоретичної та практичної частин, рецензування та захист на засіданні екзаменаційної комісії.

Кваліфікаційна робота магістранта має відображати не лише рівень наукової підготовки здобувача, а й його педагогічну компетентність, уміння інтегрувати географічні знання в освітній процес, використовувати сучасні освітні технології та методи аналізу просторових процесів.

1.2. Вимоги до змісту, структури та оформлення

Загальний обсяг роботи становить не менше 50 та не більше 80 сторінок основного тексту (без бібліографії та без додатків). Обсяг може змінюватися залежно від характеру дослідження, однак не повинен бути меншим ніж 50 сторінок основного тексту.

Обов'язкові структурні елементи: титульний аркуш, зміст, перелік умовних позначень (за необхідності), вступ, розділи основної частини, висновки, список використаних джерел, додатки (за потребою). Кваліфікаційна робота також повинна мати індивідуальне завдання (**додаток Б**), відгук наукового керівника

додаток В), одну рецензію фахівця з досліджуваної проблеми з вченим ступенем і/ або званням (зовнішню) (додаток Ж), анотацію (про зміст і результати дослідження українською мовою обсягом до 0,5 сторінки) (додаток Д).

Основна частина містить 3 (при необхідності 4) розділи, які можуть мати підрозділи і пункти з логічною завершеністю викладу.

Тема кваліфікаційної роботи має відображати сучасні тенденції розвитку географічної науки, методики навчання географії або використання цифрових і ГІС-технологій у навчальному процесі. У вступі студент обґрунтовує актуальність проблеми, її наукове, освітнє та практичне значення.

Зміст (додаток Е-Ж) подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел. Зміст має відображати суть теми, її складність та логіку дослідження. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її.

Перелік умовних позначень уводять як структурний елемент роботи у вигляді окремого списку, який подають перед вступом. Перелік треба друкувати у дві колонки, у лівій за абеткою наводять скорочення, у правій – детальне розшифрування (додаток Д).

Вступ включає постановку проблеми, обґрунтування актуальності теми, мету, завдання та методи дослідження, теоретичне та практичне значення роботи, базу проведення дослідження та варіанти опису апробації.

У теоретичному розділі студент має узагальнити наукові підходи, розкрити сутність і структуру досліджуваного явища, проаналізувати погляди провідних учених, представити критичний аналіз літературних джерел, нормативних документів, освітніх стандартів.

Практично-дослідницький розділ містить:

- опис об'єкта та бази дослідження (освітній заклад, територія, регіон тощо);

➤ характеристику методів дослідження (емпіричних, статистичних, картографічних, експериментальних, ГІС-аналізу тощо);

➤ результати проведеного дослідження, їх аналіз, узагальнення та інтерпретацію;

➤ обґрунтовані висновки та рекомендації для практичного застосування.

Висновки мають містити узагальнення основних результатів роботи, оцінку досягнення поставленої мети, вирішення завдань, власні пропозиції автора щодо вдосконалення географічної або педагогічної практики.

Обов'язковим елементом є демонстрація можливості використання результатів дослідження у навчальному процесі - через методичні рекомендації, розробки уроків, дидактичні матеріали, навчальні карти, електронні ресурси тощо.

Зміст роботи має бути оригінальним. Усі запозичення повинні супроводжуватися належними бібліографічними посиланнями, оформленими згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015. Порушення принципів академічної доброчесності (плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо) не допускаються.

Висновки відображають основні наукові і практичні результати, повинні бути лаконічними (2-3 сторінки) та поділені на пункти.

Оформлення роботи

Титульний аркуш має відповідати стандартам, прийнятим у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (**додаток А**).

Зміст повинен відображати структуру роботи з номерами сторінок.

Заголовки розділів і підрозділів мають точно відображати зміст тексту, уникати складних термінів, формул тощо.

Список літератури повинен включати всі використані джерела, оформлені відповідно до стандартів.

Додатки розміщуються після основної частини і мають нумерацію та посилання у тексті.

Рекомендований обсяг та структура

Вступ – 3–5 сторінок (але не більше 5 сторінок).

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи дослідження – 15–20 сторінок

РОЗДІЛ 2. Практично-дослідницький (експериментальний, методичний) розділ -20–25 сторінок. Містить опис бази дослідження, методів збору й аналізу даних. Наводяться результати експериментів, польових або статистичних досліджень, анкетування тощо. Подаються таблиці, графіки, діаграми, карти, розробки навчальних матеріалів. Дається інтерпретація результатів, їх наукове й практичне осмислення.

База дослідження обов'язково повинна співпадати із базою виробничої педагогічної практики здобувача!

РОЗДІЛ 3. Методичні рекомендації або педагогічне впровадження— 15– авторські розробки уроків, дидактичні матеріали, сценарії практичних занять тощо.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ – 2–3 сторінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ – не менше 40 позицій, оформлених відповідно до стандарту.

ДОДАТКИ – за потреби (схеми, карти, анкети, зразки розробок, таблиці тощо).

2 ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір і затвердження теми

Вибір і затвердження теми кваліфікаційної роботи ОР магістра відбувається за такими основними етапами:

1. Тематика кваліфікаційних робіт розробляється випускаючою кафедрою, з урахуванням профілю спеціальності та наукових інтересів кафедри. Вона затверджується на засіданні кафедри та схвалюється вченою радою факультету.

2. Студент має право обґрунтовано пропонувати власну тему кваліфікаційної роботи, якщо вона не передбачена орієнтовним переліком тем. Пропозиція повинна узгоджуватися з науковим керівником.

3. Основним критерієм при виборі теми є науковий і практичний інтерес студента, відповідність теми освітній програмі і необхідність проведення самостійного наукового дослідження.

4. Після погодження теми з науковим керівником студент подає заяву на затвердження теми на ім'я завідувача кафедри.

5. Тема кваліфікаційної роботи і науковий керівник закріплюються за студентом рішенням кафедри не пізніше, як на початку другого місяця першого семестру навчання.

6. Усі зміни чи уточнення в формулюванні теми також проходять процедуру затвердження на кафедрі та схвалення вченою радою факультету. Зміна або уточнення затвердженої теми допускається не пізніше 2-х місяців до попереднього захисту дослідження на кафедрі.

Таким чином, вибір і затвердження теми є колегіальним процесом, який включає науковий супровід і адміністративне затвердження з метою забезпечення актуальності, наукової цінності та відповідності освітній програмі теми кваліфікаційної роботи.

2.2. Формування індивідуального завдання

Формування індивідуального завдання на підготовку кваліфікаційної роботи відбувається після затвердження теми роботи. Науковий керівник разом зі студентом розробляють індивідуальне завдання, яке містить:

- чітке визначення об'єкта, предмета і мети дослідження;
- окреслення методологічних рамок виконання роботи;
- визначення основних напрямків роботи, що відображаються у структурі роботи;
- послідовність виконання етапів роботи.

Індивідуальне завдання узгоджується з керівником магістерської програми і затверджується завідувачем випускової кафедри. Документ оформлюється у двох примірниках - один залишається в кафедрі, другий у здобувача вищої освіти та розміщується в роботі.

Індивідуальне завдання є нормативним документом, тому суттєвих відхилень у структурі та змісті кваліфікаційної роботи від затвердженого завдання не допускається. Воно спрямоване на забезпечення цільової, методологічної та структурної чіткості під час підготовки кваліфікаційної роботи.

2.3. Робота з науковим керівником

Науковий керівник кваліфікаційної роботи магістра відіграє провідну роль у організації, науково-методичному супроводі та контролі виконання дослідження. Співпраця магістранта й керівника має системний і консультативний характер, спрямований на досягнення високого рівня якості наукової роботи.

Основні обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи:

- 1) допомога студентові у виборі теми кваліфікаційної роботи;
- 2) погодження календарного плану щодо завдань на кваліфікаційну роботу, контроль за виконанням;
- 3) допомога студентові під час підготовки змісту кваліфікаційної роботи;
- 4) надання систематичних консультацій щодо порядку, послідовності виконання кваліфікаційної роботи, визначення змісту та обсягу відповідних частин роботи;
- 5) допомагати здобувачеві добирати наукові джерела, спеціалізовані дані (юридичні, архівні, статистичні тощо), які доцільно використовувати під час виконання кваліфікаційної роботи;
- 6) надання консультацій з питань виконання наукової роботи та залучення консультантів щодо відповідних розділів роботи (за необхідності);

7) перевірка виконання студентом проміжних етапів підготовки роботи та надання допомоги в її науковому редагуванні;

8) систематичний контроль щодо якості виконання кваліфікаційної роботи;

9) спрямування здобувача освіти щодо питань апробації кваліфікаційної роботи;

10) підготовка висновку на засідання кафедри про допуск кваліфікаційної роботи до захисту в екзаменаційній комісії;

11) написання відгуку на кваліфікаційну роботу.

Основні права наукового керівника:

1) вимагати від студента дотримання встановленого графіка виконання кваліфікаційної роботи;

2) висловлювати зауваження щодо кваліфікаційної роботи, її окремих частин, повертати студенту на додаткове опрацювання;

3) вимагати виправлення помилок;

4) приймати рішення про невідповідність кваліфікаційної роботи встановленим вимогам з інформуванням про це студента та завідувача кафедри, на якій виконується робота.

Основні обов'язки студента під час виконання кваліфікаційної роботи:

1) обрати тему кваліфікаційної роботи, відповідно до термінів, які щорічно визначаються розпорядженням підрозділу;

2) погодити завдання на кваліфікаційну роботу;

3) якісно і вчасно виконувати завдання наукового керівника;

4) дотримуватися календарного плану виконання кваліфікаційної роботи;

5) самостійно або за допомогою наукового керівника формувати перелік питань і практичних матеріалів, які належить зібрати і дослідити під виконання кваліфікаційної роботи;

6) зібрати й систематизувати наукові джерела, які доцільно використати під час виконання роботи;

7) виконати кваліфікаційну роботу відповідно до календарного плану та цих методичних вказівок;

8) виконувати кваліфікаційну роботу із врахуванням зауважень наукового керівника, вчасно усувати виявлені недоліки;

9) своєчасно подати кваліфікаційну роботу на відповідну кафедру;

10) захистити кваліфікаційну роботу перед екзаменаційною комісією, продемонструвавши рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Основні права студента під час виконання кваліфікаційної роботи:

1) одержувати від наукового керівника консультації щодо загальних вимог до виконання наукової роботи, її змісту та оформлення, структури, плану, формулювання мети, завдань, висновків та положень наукової новизни;

2) звертатися до наукового керівника із запитаннями, які виникають під час виконання кваліфікаційної роботи;

3) бути проінформованим про недоліки кваліфікаційної роботи, а також терміни їх усунення;

4) за згодою наукового керівника брати участь у наукових конференціях за результатами дослідження та публікувати їх у фахових виданнях.

Після завершення роботи керівник готує **відгук** із характеристикою змісту, структури, рівня виконання, самостійності здобувача вищої освіти та рекомендацією щодо допуску до захисту. Відгук підписується керівником і подається на кафедру разом із готовою роботою.

2.4. Підготовка до попереднього та підсумкового захисту

Захист кваліфікаційної роботи є підсумковим етапом навчання здобувачів освітнього рівня магістр і підтвердженням рівня їхніх професійних компетентностей, сформованих під час навчання. Якість підготовки до захисту свідчить про наукову зрілість, педагогічну культуру, аналітичні та комунікативні вміння.

Після перевірки на академічний плагіат (не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку офіційного захисту) здобувач вищої освіти проходить процедуру

попереднього захисту, відповідно до якого кафедра приймає остаточне рішення про допуск до захисту.

Мета - оцінити готовність наукової роботи до подання на підсумковий захист і перевірити відповідність її змісту вимогам кафедри та освітньої програми.

За результатами попереднього захисту кафедра може ухвалити одне з рішень:

- допустити роботу до підсумкового захисту;
- рекомендувати доопрацювання з визначенням конкретних зауважень і строків їх усунення;
- не допустити роботу до захисту (у разі невідповідності вимогам чи виявлення порушень академічної доброчесності).

Підсумковий захист відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК), до складу якої входять викладачі кафедри, представники закладів освіти-партнерів, фахівці у галузі географії та педагогіки.

Перед поданням роботи до ЕК студент зобов'язаний надати:

- друкований примірник роботи (у твердій палітурці);
- електронну версію роботи (у форматі *.pdf* або *.docx*);
- відгук наукового керівника;
- рецензію (зовнішню);
- подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи.

Окрім того, можуть бути подані інші матеріали, що характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи: друковані статті, тези, доповіді за темою роботи, документи, які підтверджують практичне застосування роботи тощо.

3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Вступ

Вступ є невід'ємною частиною кваліфікаційної магістра і має відобразити загальну логіку дослідження, його актуальність, теоретико-методологічне підґрунтя та практичну значущість. Вступ розкриває суть проблеми, визначає місце теми в системі наукових і педагогічних досліджень та обґрунтовує необхідність її розроблення у контексті сучасної географічної науки й освітніх потреб.

Основні структурні елементи вступу:

Актуальність теми дослідження. У цьому підпункті студент повинен показати, чому обрана тема є важливою для сучасної географічної науки, методики навчання географії чи практики шкільної освіти. Рекомендується навести приклади сучасних тенденцій, проблем або реформ у сфері освіти, які зумовлюють потребу у вивченні теми.

Ступінь наукової розробленості проблеми. Подати короткий огляд літературних і наукових джерел, визначити, які аспекти питання вже досліджувалися, а які залишаються дискусійними чи недостатньо вивченими. Вказати прізвища провідних учених, які займалися даною проблематикою, та охарактеризувати їх внесок.

Об'єкт дослідження. Об'єктом є процес або явище географічного чи педагогічного характеру, в межах якого розглядається обрана проблема (наприклад: процес формування географічних компетентностей, система географічної освіти, природно-географічні умови регіону тощо).

Предмет дослідження. Предметом виступають конкретні властивості, зв'язки, закономірності чи методичні підходи в межах об'єкта, що підлягають безпосередньому аналізу.

Мета дослідження. Мета має чітко відображати кінцевий результат, якого студент прагне досягти. Вона формулюється узагальнено, наприклад: «Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та практична реалізація

педагогічних умов формування географічних компетентностей учнів старших класів засобами ГІС-технологій».

Завдання дослідження. Завдання конкретизують етапи досягнення мети. Їх, як правило, 4–6. Приклади формулювань:

- ✓ проаналізувати теоретичні основи проблеми;
- ✓ визначити зміст і структуру об'єкта дослідження;
- ✓ обґрунтувати методику експериментальної роботи;
- ✓ перевірити ефективність запропонованих підходів.

Методи дослідження. Перелік методів подається у логічній послідовності:

- ✓ теоретичні (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання);
- ✓ емпіричні (спостереження, анкетування, інтерв'ю, педагогічний експеримент, статистичний аналіз);
- ✓ картографічні та ГІС-методи, методи дистанційного зондування Землі, польових досліджень тощо.

Наукова новизна роботи. У цьому пункті вказується, що саме зроблено вперше, уточнено, розвинуто або вдосконалено у межах теми. Наприклад: «уточнено структуру географічної компетентності старшокласників», «удосконалено методику використання цифрових карт у навчанні географії» тощо.

Практичне значення результатів. Описується як результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі, методичній роботі вчителя, діяльності географічних гуртків, підготовці навчально-методичних матеріалів, створенні ГІС-продуктів тощо.

Структура роботи. У кінці вступу подається короткий опис логіки побудови кваліфікаційної роботи, наприклад: «Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) і трьох додатків. Загальний обсяг - 75 сторінок».

3.2. Теоретичний розділ

Теоретичний розділ є першою і базовою частиною основного змісту кваліфікаційної роботи. Він має на меті розкрити науково-теоретичні засади досліджуваної проблеми, виявити її сутність, структуру, основні підходи та закономірності розвитку, а також показати, як ця проблема розглядається в сучасній географічній і педагогічній науці.

Завданнями цього розділу є:

- проаналізувати стан розробленості теми у вітчизняній та зарубіжній науці;
- визначити ключові поняття, терміни, категорії, що становлять науковий апарат дослідження;
- розкрити основні концепції, теорії, моделі чи методологічні підходи, пов'язані з темою роботи;
- виявити наукові суперечності, дискусійні питання, невирішені аспекти проблеми;
- обґрунтувати власне бачення наукових підходів до вирішення досліджуваної проблеми.

Кількість підрозділів може варіюватися (зазвичай 2–3), однак зміст має бути логічним, послідовним і завершеним. Орієнтовна структура:

Підрозділ 1. Аналіз наукових джерел з проблеми дослідження короткий огляд історії вивчення питання; огляд сучасних підходів і класифікацій; характеристика основних наукових шкіл, ідей та авторів; узагальнення стану наукового опрацювання теми.

Підрозділ 2. Теоретичні основи досліджуваного явища або процесу розкриття сутності ключових понять; визначення структури, функцій, механізмів дії або закономірностей; аналіз зв'язків між компонентами досліджуваної системи (наприклад, природними, соціальними, педагогічними).

Підрозділ 3 (за потреби). Методологічні засади дослідження характеристика підходів, методів, принципів і критеріїв, які застосовуються в

подальшому дослідженні; обґрунтування вибору методології та її відповідності меті й завданням кваліфікаційної роботи.

При написанні теоретичного розділу рекомендуємо використовувати науковий стиль викладу - чіткий, логічний, без повторів і надмірної описовості. Наводити посилання на джерела слід після кожного використаного факту, визначення або цитати. Важливо застосовувати порівняльний аналіз підходів різних учених, а не просте перерахування поглядів. Слід формулювати власні висновки наприкінці кожного підрозділу, підсумовуючи найважливіші ідеї. Необхідно використовувати сучасні джерела (останні 5–10 років) із фахових журналів, збірників наукових праць, монографій, нормативних документів, дисертацій тощо.

Слід уникати типових помилок таких як переписування матеріалів з підручників без власного узагальнення, надмірне цитування без аналітичних коментарів, нечітке визначення понять, суперечливість у термінології, відсутність зв'язку між теоретичною частиною та практичним дослідженням.

У кінці теоретичного розділу обов'язково подається узагальнюючий висновок, де коротко підсумовуються головні ідеї, окреслюється місце власного дослідження у контексті попередніх робіт і визначається наукове підґрунтя для практичного (дослідницького) розділу.

3.3. Практично-дослідницькі розділи

Практично-дослідницький розділ 2 покликаний продемонструвати здатність здобувача застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних географічних проблем, аналізу даних, проведення експериментальних, польових або статистичних досліджень, а також формування висновків і рекомендацій.

Практично-дослідницький розділ кваліфікаційної роботи повинен містити чітке обґрунтування необхідності проведення власних досліджень у рамках обраної теми з урахуванням теоретико-методологічних підходів, а також описувати об'єкт, предмет, територію дослідження та специфіку природно-

географічних умов. Варто детально описати методiku та методи проведення дослідження з поясненням вибору засобів і технік та проведені експериментальні, польові, статистичні або картографічні дослідження, з аналізом отриманих даних.

Практично-дослідницький розділ кваліфікаційної роботи може містити результати педагогічного експерименту, проведеного під час виробничої педагогічної практики у ЗЗСО. Це науково організований процес, спрямований на перевірку ефективності педагогічних технологій, методів чи прийомів у навчанні географії.

Основні аспекти педагогічного експерименту включають:

- Формулювання мети і завдань експерименту у контексті підвищення ефективності освітнього процесу та мотивації учнів.
- Організація і проведення дослідної роботи у реальних умовах навчання з відповідною вибіркою учнів та контрольними групами.
- Вибір і застосування відповідних методів (спостереження, анкетування, тестування, інтерв'ю, аналіз результатів навчання).
- Аналіз отриманих даних для оцінки впливу педагогічних заходів і формулювання висновків.
- Обґрунтування педагогічних рекомендацій на основі результатів експерименту.

Педагогічний експеримент є важливою складовою практично-дослідницького розділу, він демонструє вміння магістра проводити самостійну наукову роботу з інтеграцією теоретичних знань і практичних досліджень в освітній сфері географії. Експеримент повинен бути описаний чітко, з належним обґрунтуванням методології і наведенням конкретних результатів та їх аналізом.

У даному розділі слід проаналізувати та узагальнювати результати досліджень, формулювати висновки і практичні рекомендації на основі власних спостережень і вимірювань. Виклад матеріалу повинен бути логічним, аргументованим, лаконічним і науково обґрунтованим без зайвих повторів і голослівних тверджень.

Цей розділ є ключовим для підтвердження самостійного дослідницького внеску магістра і демонструє здатність застосовувати теоретичні знання на практиці для вирішення наукових і педагогічних завдань у географічній освіті.

Розділ повинен бути логічно структурованим, містити підрозділи, нумерацію таблиць, рисунків і схем. Дані дослідження мають подаватися у зручній для сприйняття формі (*таблиці, графіки, карти, діаграми*). Під час опису методики дослідження обов'язково вказується джерело або авторський метод, а також обґрунтування його вибору. Висновки повинні бути чітко пов'язані із завданнями та гіпотезою дослідження. У висновках необхідно зазначити можливість застосування результатів дослідження в освітньому процесі та/або практичній діяльності географа.

Розділ 3 кваліфікаційної роботи має містити методичні рекомендації або педагогічне впровадження. Він може включати пропозиції щодо удосконалення навчального процесу з географії, які базуються на результатах дослідження. Можливе представлення авторських розробок уроків, дидактичних матеріалів, сценаріїв практичних занять і заходів, що сприяють підвищенню ефективності викладання. Розділ має містити науково обґрунтовані рекомендації практичного застосування, які можуть бути впроваджені у шкільну практику.

Важливо, щоб матеріали розділу були послідовно викладені, логічно структуровані, мали чіткі цілі і завдання. Цей розділ демонструє здатність магістра трансформувати теоретичні знання у практичні інструменти для навчання, що є важливою складовою педагогічної діяльності з викладання географії в старшій школі.

3.4. Висновки, використана література та додатки

Висновки поділяються на висновки до окремих розділів та загальні висновки.

У кінці кожного розділу формулюють стислі висновки до нього.

Загальні висновки мають містити найважливіші наукові і практичні результати дослідження, що логічно випливають з основної частини. Узагальнюють основні результати роботи, містять висновки щодо досягнення мети, виконання завдань, наукової новизни та практичної значущості. Формулюються чітко, без повторів тексту основних розділів.

Необхідно чітко показати ступінь виконання поставлених мети і завдань. Важливо акцентувати на новизні, практичній цінності отриманих результатів і можливих напрямках подальших досліджень.

Ознайомлення з висновками повинно сформувати уявлення про досягнення автором кваліфікаційної роботи поставленої мети і завдань.

Список використаних джерел свідчить про обсяг опрацьованих джерел, рівень вивчення досліджуваної проблеми. Включає не менше 40–50 найменувань, серед яких - наукові статті, монографії, офіційні документи, електронні ресурси.

Список використаних джерел у кваліфікаційної роботи знаходиться в кінці роботи одразу після висновків. Він містить повний перелік джерел, на які є посилання в тексті роботи. Кожен запис починається з нового рядка.

Важливо дотримуватися єдиного стилю оформлення, надавати повні дані про авторів, назви, видавництва, роки видання. Слід уникати надлишкових джерел, у списку повинні бути тільки ті, що реально використані та згадані у роботі.

Усі використані джерела нумерують арабськими цифрами з крапкою (1., 2., 3. ...) і розміщують у списку в певній послідовності, а саме: список використаної джерельної бази можна розміщувати в порядку

- появи посилання на них у тексті;
- в алфавітному (кирилиця, латиниця) порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у кваліфікаційній повинен оформлятися з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ

8302 : 2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (додаток К).

Додатки розміщуються після основного тексту. Вони містять матеріали, що підтверджують дослідження, але не увійшли до основного тексту (наприклад, анкети, таблиці, карти, методичні розробки, схеми, фотографії, фрагменти розробок уроків, результати обробки даних тощо). Додатки не нумеруються в загальному тексті, але мають власні позначення (Додаток А, Додаток Б тощо);

В тексті роботи обов'язково має бути посилання на відповідний додаток.

Якщо кваліфікаційна робота має *цифрову або картографічну складову* (створення ГІС-проекту, електронного атласу, навчальної карти тощо), її результати відображаються у додатках або в окремому розділі з описом структури й технології розробки.

4 . ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні технічні вимоги

Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт (додаток Л). Роботу виконують у текстовому редакторі Word. Формат аркуша: А4 (210×297 мм). Друк лише з одного боку аркуша. Шрифт *Times New Roman*, розмір 14 пт. Міжрядковий інтервал: 1,5 (29–30 рядків на сторінці). Поля: ліве — 25 мм; праве — 15 мм; верхнє та нижнє — 20 мм. Текст повинен мати однакову щільність, шрифт — чіткий, без викривлень.

Кожну структурну частину роботи починають із нової сторінки. Заголовки структурних елементів роботи (ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ) друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки), шрифт напівжирний.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №. Нумерація сторінок роботи

має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи з другої сторінки тексту.

У роботі зшивають:

- ✓ титульний аркуш (додаток А)
- ✓ анотацію (додаток Д)
- ✓ зміст (додаток Е-Ж)
- ✓ перелік умовних позначень (при потребі) (додаток И)
- ✓ вступ
- ✓ основна частина
- ✓ загальні висновки
- ✓ список використаних джерел
- ✓ додатки

Разом з роботою у окремому файлі також здають:

- ✓ завдання на кваліфікаційну роботу (додаток Б)
- ✓ відгук наукового керівника (додаток В)
- ✓ рецензію (додаток Г)

4.2. Правила оформлення посилань, таблиць, рисунків, додатків

Посилання

Посилання в тексті подають у квадратних дужках із зазначенням порядкового номера джерела в списку та сторінки, наприклад: [12, с. 85].

При посиланні на кілька джерел вказують діапазон або перелік: [1-7].

Посилання мають відповідати джерелам у списку використаних джерел.

Цитати починаються і закінчуються лапками, мають точне відтворення тексту з джерела.

Пропуски у цитатах позначаються трьома крапками.

Непряме цитування (переказ) потребує точності викладу та посилання на джерело.

Також посилання в тексті можна робити відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302: 2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (**додаток К**).

Таблиці

Розміщують безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці.

Таблиці нумерують арабськими цифрами за форматом номер розділу. номер таблиці (наприклад, *Таблиця 2.1*) (**додаток М**).

Назва таблиці розміщується над таблицею, пишеться жирним шрифтом малими літерами, стисло і змістовно .

Рисунки

Позначають словом «Рис.» з нумерацією за розділом і порядковим номером (наприклад, Рис. 1.2).

Пояснювальний підпис розміщується під рисунком (додаток Н).

Рисунки ставлять після згадки в тексті або на наступній сторінці.

Великі рисунки рекомендують розміщувати у додатках.

Додатки

Розміщують після основного тексту роботи, кожен починається з нової сторінки.

Позначають словом «Додаток» і великою літерою (Наприклад, Додаток А).

Кожен додаток має заголовок, текст може бути структурований із нумерацією розділів.

Якщо додаток займатиме більше однієї сторінки, на наступних сторінках пишуть «Продовження додатка...», на останній – «Закінчення додатка...».

В тексті роботи має бути посилання на додаток.

5 АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ І ПЕРЕВІРКА НА ПЛАГІАТ

Академічна доброчесність у кваліфікаційній роботі - це дотримання принципів чесності й етики у навчанні та науково-дослідницькій діяльності і включає такі основні моменти:

1. Заборона плагіату - самостійне виконання роботи з обов'язковим коректним посиланням на використані джерела. Плагіат, самоплагіат, фабрикація і фальсифікація даних неприпустимі.

2. Перевірка тексту на унікальність за допомогою спеціалізованих програм антиплагіату, які здійснюються перед захистом кваліфікаційної роботи.

3. Студент має обов'язково посилатися на першоджерела, робити коректні цитування, точно відтворювати ідеї авторів із зазначенням сторінок.

4. Виявлення ознак плагіату або інших порушень академічної доброчесності спричиняє повернення роботи на доопрацювання або відмову у допуску до захисту.

5. Академічна доброчесність - це запорука наукової репутації та рівня кваліфікації, вона забезпечує достовірність і оригінальність результатів дослідження.

6. Відповідальність за дотримання доброчесності покладається на студента, наукового керівника і випускову кафедру.

7. Процедури перевірки і заходи реагування на порушення регламентуються [Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Кодексу честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника](#).

Перевірці на плагіат підлягає основна частина роботи (без списку використаних джерел та додатків) в електронному вигляді у представлених форматах: *.doc, *.docx, *.rtf. Перевірку на плагіат забезпечує одноразово і безкоштовно ректорат університету.

Якщо встановлено факт академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності, то відповідальність лежить на авторові роботи.

Перевірка на плагіат має бути здійснена не пізніше ніж за 20 днів до захисту роботи, враховуючи і строк перевірки. Перевірка не повинна перевищувати десяти днів.

Результати перевірки на академічний плагіат обговорюються на засіданні випускової кафедри.

6 ПІДГОТОВКА ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менше ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії чи його заступника. Члени ЕК ознайомлюються зі змістом роботи заздалегідь.

Тривалість захисту кваліфікаційної роботи встановлюється до 15-20-ти хвилин.

Структура захисту кваліфікаційної роботи:

- доповідь студента про зміст та основні положення роботи;
- відповіді на запитання, адресовані автору кваліфікаційної роботи від членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- виступ наукового керівника або оголошення його відгуку;
- виступ рецензента або оголошення його рецензії;
- відповіді здобувачів вищої освіти на зауваження, висловлені в рецензії на кваліфікаційної роботи;
- завершальне слово здобувача вищої освіти;
- рішення ЕК щодо оцінки роботи.

У виступі магістрант повинен:

1. Коротко обґрунтувати актуальність теми, мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження.

2. Стисло охарактеризувати основні теоретичні положення.
3. Представити результати практичної або експериментальної частини.
4. Висвітлити наукову новизну, практичну значущість, можливості впровадження результатів в освітній процес.
5. Підкріпити виступ презентацією (PowerPoint, Canva, Prezi тощо), яка має містити 8–10 слайдів із візуалізацією ключових даних.

Доповідь необхідно підготувати заздалегідь. Вона не повинна перевищувати за часом 5-7 хвилин. Доповідь починається зі звертання: «Вельмишановний пане голово! Шановні члени екзаменаційної комісії!...»

Магістрант повинен врахувати, що його роботу члени ЕК вивчали заздалегідь, а зацікавлені особи мали змогу ознайомитися з її змістом на кафедрі. У зв'язку з цим будувати виступ потрібно з огляду на нові теоретичні і прикладні положення, які автор розробив особисто.

Рекомендації для успішного захисту

1. Використовувати наочні матеріали (схеми, карти, діаграми, фото, графіки).
2. Говорити чітко, логічно, впевнено, не перевищуючи регламент.
3. Акцентувати увагу на власному внеску - що зроблено самостійно.
4. У відповідях на запитання демонструвати глибоке розуміння предмету.
5. Завершити виступ короткими узагальнюючими висновками.

Під час захисту кваліфікаційної роботи магістрант зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження, зазначені у відгуку та рецензії, а також у виступах на захисті.

Доцільно підготувати письмові відповіді на зауваження, які викладені у відгуку наукового керівника (наукового консультанта) та в рецензії. Це дасть змогу під час захисту дати відповіді правильно й спокійно. Якщо можливі посилання на текст, то їх обов'язково потрібно використати, оскільки це робить виступ більш переконливим й водночас акцентує на достовірності результатів дослідження.

Відповідати на запитання членів ЕК та присутніх на захисті необхідно лише по суті. Здобувачеві треба проявляти скромність в оцінці своїх наукових результатів і тактовність стосовно тих, хто ставить запитання.

Перед тим, як відповідати на запитання, варто уважно його дослухати, можна й записати, а також не забути висловити вдячність тому, хто питає.

7 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», які оголошують у той самий день. Рішення ЕК про оцінку знань, виявлених при захисті кваліфікаційної роботи, приймається ЕК на засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів ЕК, які брали участь в її засіданні. При однаковій кількості голосів, голос голови ЕК є вирішальним.

Студенти, які виявили особливі здібності до наукової творчості, захистили кваліфікаційну роботу на «відмінно», мають наукові публікації, є переможцями Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт, можуть бути рекомендовані членами ЕК до вступу в аспірантуру.

Якщо захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, члени ЕК приймають рішення про те, що студент є неатестованим. Здобувач, який отримав незадовільну оцінку підчас захисту кваліфікаційної роботи, відраховується з закладу вищої освіти, про що йому видається академічна довідка.

Здобувачі вищої освіти, які у встановлений термін не захистили кваліфікаційну роботу або захист кваліфікаційної роботи яких визнали незадовільним, мають право на повторний її захист у наступний термін роботи ЕК протягом 3 років після закінчення ЗВО на засадах, визначених Карпатським національним університетом імені Василя Стефаника (<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/02-07.472023->

[polozhennia-pro-poriadok-stvorennia-ta-orhanizatsiiu-roboty-ekzamenatsijnoi-komisii.pdf](#)).

ЕК встановлює, чи може магістрант подати на повторний захист ту саму кваліфікаційної роботи з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

Екзаменаційна комісія при визначенні підсумкової оцінки кваліфікаційної роботи враховує змістовні аспекти роботи та якість захисту роботи.

При оцінюванні кваліфікаційної роботи беруть до уваги:

- ✓ вміння автора стисло, послідовно й чітко викласти сутність та результати дослідження;
- ✓ обґрунтованість мети кваліфікаційної роботи, логічність поставлених завдань і шляхи їх вирішення;
- ✓ відповідність розробки, аналізу, рішення проблеми кваліфікаційному рівню магістра;
- ✓ змістовність і цілісність структури кваліфікаційної роботи;
- ✓ інформативність заголовків і підрозділів щодо їхнього змісту, а також їх зв'язок з іншим текстом, логічний зв'язок між проблемою і розподілом кваліфікаційної роботи на розділи та підрозділи;
- ✓ оригінальність, правильна визначеність об'єкта і предмета дослідження;
- ✓ вміння знаходити і опрацьовувати наукову інформацію;
- ✓ використання сучасних методів обробки й аналізу інформації;
- ✓ надійність методів дослідження та достатність глибини дослідження;
- ✓ ґрунтовність отриманих теоретичних висновків, чіткість висновків і рекомендацій;
- ✓ практична цінність результатів дослідження й можливість їх практичного впровадження;
- ✓ правовий та соціально-економічний ефект від впровадження результатів дослідження;

- ✓ наявність всіх необхідних структурних елементів у роботі та їх логічна послідовність;
- ✓ відповідність кваліфікаційної роботи встановленим вимогам;
- ✓ загальне оформлення роботи;
- ✓ здатність автора аргументовано захищати свої пропозиції, думки та погляди;
- ✓ загальний рівень підготовки автора та володіння культурою наукової комунікації.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); системи Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (100-бальна шкала).

ДОДАТКИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет природничих наук

Кафедра географії та природознавства

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему

ПРОБЛЕМИ ГЕОГРАФІЧНОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Виконала: здобувач вищої освіти II
курсу, групи СОГ-2м,
ОПП А 4 Середня освіта (Географія)
Жибак Надія Іванівна

Науковий керівник: **Атаманюк Я.Д.**
кандидат географічних наук, доцент

Рецензент: **Фоменко Н.В.**
кандидат географічних наук, доцент,
вчитель географії ліцею №15 Івано-
Франківської міської ради

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет **природничих наук**
Кафедра географії та природознавства
Освітній рівень магістр

Затверджено на засіданні
кафедри географії та природознавства
Протокол №3 від 10 жовтня 2024 р.
Завідувач кафедри _____ Атаманюк Я.Д.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
Лесику Олександрю Сергійовичу

1. Тема роботи: ***Використання фондових матеріалів музейних установ у позакласній роботі з географії.***

керівник роботи **Петренко Василь Васильович, кандидат географічних наук, доцент.**

2. Перелік питань, які потрібно розробити

1. Розглянути теоретичні основи використання музейних матеріалів у навчальному процесі.

2. Проаналізувати типи музейних матеріалів, що можуть бути використані в позакласній роботі з географії

3. Розробити методичні рекомендації для вчителів щодо використання музейних фондів у позакласній роботі

3. Дата видачі завдання **10 жовтня 2024 р.**

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
	Визначення об'єкту, предмету та мети дослідження. Робота над вступом.		Виконано
	Робота над розділом 1. Теоретичні основи використання музейних матеріалів у навчальному процесі		
	Робота над розділом 2. Типи музейних матеріалів, що можуть бути використані в позакласній роботі з географії		
	Робота над розділом 3. Методичні рекомендації для вчителів щодо використання музейних фондів у позакласній роботі		
	Робота над графічним матеріалом		
	Робота над висновками		
	Оформлення кваліфікаційної роботи, отримання відгуків та рецензій		

З
Д
Б
У
В
О
Н
И
Й
С
В
Є
Р
И
В
Н
Д
ЕСИК О.С.
К

р

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу
здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я)

на тему _____
(назва теми)

(назва теми)

(Текст відгуку)

Загальна оцінка кваліфікаційної роботи та висновки щодо рекомендації до захисту в ЕК

Науковий керівник:

(посада, місце роботи)

(підпис)

(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

« » 20__ p.

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Здобувач вищої освіти __ 2 курсу, групи СОГ-2м, спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), спеціалізації – 014.07 Середня освіта (Географія)

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

на тему: _____

Актуальність теми _____

Новизна роботи _____

Практичне значення _____

Структура і зміст роботи _____

Зауваження: _____

Оцінка _____

Рецензент:

(ім'я прізвище, посада, місце роботи)

“ _____ ” _____ 20__ р.
підпис)

Додаток Ж

АНОТАЦІЯ

Лесик О.С. «Геопросторова організація рекреаційних територій Івано-Франківської області».

Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП А 4 «Середня освіта (Географія)», Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, 2025.

Кваліфікаційна робота на тему *«Геопросторова організація рекреаційних територій Івано-Франківської області»* присвячена дослідженню просторових закономірностей формування та розвитку рекреаційної мережі регіону з використанням методів геоінформаційного аналізу та дистанційного зондування Землі.

У роботі розглянуто теоретико-методичні основи геопросторової організації рекреаційних територій, визначено чинники їхнього розвитку та

функціональної спеціалізації. Здійснено класифікацію рекреаційних об'єктів і центрів області, побудовано цифрову базу просторових даних та аналітичні картографічні моделі, що відображають щільність, доступність і екологічний стан рекреаційних зон.

На основі ГІС-моделювання та аналізу супутникових знімків Sentinel-2 встановлено просторові відмінності рекреаційної освоєності території. Розроблено пропозиції щодо оптимізації використання рекреаційного потенціалу регіону, удосконалення системи територіального планування та розвитку екотуризму.

Результати дослідження мають практичне значення для органів місцевого самоврядування, туристично-рекреаційних підприємств та освітніх установ при реалізації програм сталого просторового розвитку.

Ключові слова: геопросторова організація, рекреаційні території, геоінформаційні системи, дистанційне зондування Землі, Івано-Франківська область, просторовий аналіз.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ШКОЛИ	7
Педагогічні принципи навчання географії в закладах загальної середньої освіти	7
1.2. Роль наочності, картографічних матеріалів та ГІС у навчанні географії 1.3. Особливості формування ключових компетентностей учнів через географічну освіту	13
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИК	25
2.1. Використання інтерактивних та проєктних методів у школі	25
2.2. Досвід використання інноваційних методів на прикладі (вказати конкретний заклад освіти – базу педагогічної практики)	35
Висновки до розділу 2	41
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА АПРОБАЦІЯ МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ НА БАЗІ _____ЛІЦЕЮ.	42
3.1. Розробка навчальних завдань та проєктних робіт для формування компетентностей	50
3.2. Впровадження ГІС, картографічних матеріалів та цифрових технологій в освітній процес	58
3.3. Оцінка ефективності апробованих методик та рекомендації	67
Висновки до розділу 3	68
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	81

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ	7
1.1. Педагогічні принципи навчання географії в закладах середньої освіти	7
1.2. Роль наочності, картографічних матеріалів та ГІС у навчанні географії	13
1.3. Особливості формування ключових компетентностей учнів через географічну освіту	18
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА ТА АНАЛІЗ СТАНУ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ В ШКОЛІ	25
2.1. Оцінка ефективності існуючих методик викладання	25
2.3. Підготовка педагогічного експерименту: цілі, завдання, організація ..	35
Висновки до розділу 2.....	41
РОЗДІЛ 3. ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ТА АПРОБАЦІЯ МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ	42
3.1. Методика та етапи проведення експерименту	42
3.2. Результати педагогічного експерименту та їх аналіз	48
3.3. Розробка і впровадження рекомендацій для покращення навчального процесу	55 60
3.4. Висновки щодо ефективності апробованих методик та перспективи їх застосування	65 70
Висновки до розділу 3.....	74
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	90

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Позначення	Розшифрування
Е	Експериментальна група учнів
К	Контрольна група учнів
Р	Рівень статистичної значущості
ГІС	Геоінформаційна система
Ур	Рівень засвоєння навчального матеріалу учнями
КМ	Картографічні матеріали, використані у навчанні
МР	Методичні рекомендації для вчителів
ПЕ	Педагогічний експеримент
ІТ	Інформаційні технології, застосовані у навчанні

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ДЖЕРЕЛ ЗА ДСТУ 8302:2015

1. Підручники та монографії

Гродзинський М. Д. (2014). Геосистемологія: підручник. Київ: ВПЦ «Київський університет». *Посилання в тексті:* (Гродзинський, 2014) або (Гродзинський, 2014, с. 56).

2. Книги двох і більше авторів

Маринич, О. М., & Шищенко, П. Г. (2006). Фізична географія України. Київ: Знання. *Посилання в тексті:* (Маринич & Шищенко, 2006).

3. Наукові статті з журналів

Пархоменко, О. І. (2020). Застосування ГІС у просторовому аналізі урбанізованих територій. *Вісник Київського університету. Серія Географія*, (1), 35–42.

Посилання в тексті: (Пархоменко, 2020, с. 37).

4. Матеріали конференцій

Слободян, О. В. (2021). Просторовий аналіз екологічних ризиків урбанізованих територій. У Матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції «Географічна наука і практика» (с. 89–93). Львів. *Посилання в тексті:* (Слободян, 2021).

5. Електронні ресурси

European Space Agency (ESA). (2024). Copernicus Open Access Hub. URL: <https://scihub.copernicus.eu/> (дата звернення: 10.10.2025). *Посилання в тексті:*

6. Атласи, карти

Національний атлас України. (2007). Київ: ДНВП «Картографія». *Посилання в тексті:* (Національний атлас України, 2007).

7. Нормативні документи

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. (2007). Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Київ: Держспоживстандарт України.

Посилання в тексті: (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, 2007).

8. Офіційні документи та статистичні збірники

Державна служба статистики України. (2023). Регіональний розвиток та просторові диспропорції в Україні: статистичний збірник. Київ: Держстат.
Посилання в тексті: (Державна служба статистики України, 2023).

Загальні технічні вимоги до оформлення магістерської роботи

Показник / вимога	Пояснення	Приклад / примітка
Формат аркуша	Стандартний аркуш формату А4 (210×297 мм)	Робота виконується у Word, сторінки вертикальної орієнтації
Друк тексту	Лише з одного боку аркуша, чорним кольором	Двосторонній друк не допускається
Шрифт	Times New Roman, розмір 14 пт	Увесь текст однаковим шрифтом
Міжрядковий інтервал	1,5	Приблизно 29–30 рядків на сторінці
Поля сторінки	Ліве — 25 мм, праве — 15 мм, верхнє і нижнє — 20 мм	Для підшивки залишають широке ліве поле
Вирівнювання тексту	По ширині сторінки	Без зайвих відступів між абзацами
Абзацний відступ	1,25 см	Перший рядок кожного абзацу
Обсяг роботи	Не менше 50 сторінок основного тексту	Не враховуються додатки, список літератури, титульний аркуш
Нумерація сторінок	Арабськими цифрами, у правому верхньому куті	Титульна сторінка у загальній нумерації, але номер не ставлять
Заголовки розділів	Великими літерами, напівжирним шрифтом, без крапки в кінці	РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ
Підзаголовки підрозділів	Малими літерами, напівжирним шрифтом, з абзацу	1.1. Сутність поняття геопросторової організації
Ілюстрації (рисунок)	Позначають як «Рис. Х.У» і подають під зображенням	Рис. 2.3. Схема морфоструктури Карпат
Таблиці	Позначають як «Табл. Х.У», назву подають над таблицею	Табл. 1.2. Показники урбанізації областей України
Посилання у тексті	У квадратних дужках із номером джерела	[1], [3, с. 45]
Цитати	У лапках, без перекручень, з посиланням на джерело	«...зонування території здійснюється за морфоструктурним принципом» [5, с. 62]
Список використаних джерел	Оформлюють за ДСТУ 8302:2015	Маринич О. М., Шищенко П. Г. (2006). Фізична географія України. Київ: Знання.
Оформлення додатків	Розміщують після списку джерел, позначають літерами	Додаток А. Карта-схема агломерацій Івано-Франківщини

Зразок оформлення таблиці*Таблиця 3.1*

Основні канали сприйняття штучного інтелекту населенням України станом на
2021 рік [12]

Джерело інформації	Відповідь респондентів (у %)
Телебачення	
Онлайн-медіа	
Подкасти, радіо, фільми, книги	

Зразок оформлення рисунку

Рис. 3.2. Розподіл учасників за ланками освітньої системи (розроблено автором)

